

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS NEGALIOS PAGRINDU UAB „SKUODO AUTOBUSAI“ TEIKIANT VEŽIMO PASLAUGAS, SKUODO RAJONO SAVIVALDYBEI ORGANIZUOJANT (UŽTIKRINANT) VIEŠŲJŲ PASLAUGŲ TEIKIMĄ TYRIMO

2024 m. rugpjūčio 23 d. Nr. (24)SN-109)SP-64
Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – ir Tarnyba) 2024 m. gegužės 9 d. gautas pareiškėjo (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Pareiškėjas) skundas dėl galimos diskriminacijos negalios pagrindu UAB „Skuodo autobusai“ (toliau – Bendrovė) teikiant paslaugas asmenims su judėjimo negalia ir Skuodo rajono savivaldybei (toliau – Savivaldybė) organizuojant (užtikrinant) vežimo paslaugų teikimą asmenims su negalia.

Skunde Pareiškėjas rašė, kad 2024 m. gegužės 8 d. Bendrovės interneto tinklalapyje www.skuodoautobusai.lt buvo paskelbta naujiena „Pagalba neįgaliesiems“. Šiame tekste rašoma: „Siekiant užtikrinti, kad Jūsų norimu maršrutu važiuotų autobusas, pritaikytas riboto judumo asmenims, apie savo specifinius poreikius, susijusius su sėdima vieta, turite mums pranešti iš anksto.“ Pareiškėjas rašė, kad supranta, jog Bendrovė yra neturtinga įmonė, turinti tik 4 autobusus, galinčius vežti keleivį su judėjimo negalia, judantį vežimėliu, bet iš sudarytų maršrutų kyla problema, kad keleivis, atvykęs su reikalais, turi suspėti sutvarkyti savo reikalus per 70 min., nes priešingu atveju turės užtrukti apie 7 val.

Skunde Pareiškėjas informavo, kad nustatant tokią tvarką yra remiamasi Skuodo rajono savivaldybės tarybos 2003 m. gruodžio 21 d. sprendimu Nr. T9-240, kuriuo patvirtintos „Keleivių ir bagažo vežimo vietinio (miesto ir priemiestinio) reguliaraus susisiekimo maršrutais Skuodo rajono savivaldybėje taisyklės“ (toliau – Taisyklės), kurių 10 punkte nustatyta: „Asmenys su negalia, norintys viešojo transporto priemone vykti neįgaliojo vežimėlyje, apie šį specialų poreikį vežėjui turi pranešti

likus ne mažiau kaip 36 val. iki kelionės pradžios ir atvykti į stotelę 10 minučių iki autobuso išvykimo laiko, nustatyto maršruto tvarkaraštyje.“

Pareiškėjas skunde taip pat rašė, kad sąvokos „neįgalusis“, „neįgalieji“, „specifiniai poreikiai“ jį asmeniškai žemina ir žeidžia. Pareiškėjas skunde rašė, kad vertimas save „paženklinti“ ir turėti galimybę nuvykti viešuoju transportu apriboja lygias teises ir galimybes judėti. Pareiškėjas atkreipė dėmesį į įpareigojimą pranešti apie poreikį vykti prieš 36 val. ir atvykti prieš 10 min., nepriklausomai, ar tai padaryti leis oro sąlygos (asmeniui, judančiam vežimėliu, sunku keliauti lyjant). Taip pat Pareiškėjas atkreipė dėmesį į tai, kad nesudaromos galimybės turėti tinkamo laiko tarpo (iki 4 val.) tvarkant reikalus, vykstant gydymo tikslais ar nusipirkti maisto. Pareiškėjas teigė, kad tokiu būdu pažeidžiamas lygiateisiškumas.

Pareiškėjas pažymėjo, kad turi gebėjimų pats atvykti iki autobuso, įvažiuoti į jį, jei yra mobilus pandusas ar rampa, speciali pagalba nėra reikalinga. Vežimėlyje gali išsėdėti tik iki 4 valandų su vaistais nuo nugaros ir kojų skausmo.

Pareiškėjas Tarnybos prašė ištirti, ar sąvokų „neįgalieji“ naudojimas, asmenų skirstymas į kategorijas ir Skuodo rajono savivaldybės tarybos priimtos Taisyklės nepažeidžia keleivio su negalia lygiateisiškumo.

Vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 1 ir 2 dalimis, Lygių galimybių kontrolierė 2024 m. gegužės 21 d. raštu (24)SN-109)S-286 (toliau – Raštas) kreipėsi į Bendrovę ir į Savivaldybę bei paprašė motyvuotai paaiškinti ir atsakyti: dėl kokių priežasčių yra numatyta, kad asmenys su judėjimo negalia, kurie juda vežimėliu, privalo apie poreikį keliauti Bendrovės autobusais informuoti prieš 36 val.; kuo remiantis buvo nustatytas būtent 36 val. terminas; jeigu per 36 val. nuo pranešimo apie poreikį vykti viešuoju transportu iki autobuso išvykimo pasikeičia asmens poreikiai ir asmeniui su negalia nebereikia vykti autobusu, ar asmuo su negalia gali atšaukti savo kelionę; ar dėl tokio atšaukimo asmeniui su negalia kiltų kokios nors pasekmės; ar Bendrovė teikia paslaugas asmenims su judėjimo negalia (jei taip, koku būdu paslaugos teikiamos asmenims su negalia; prašyta detalizuoti Bendrovės turimas galimybes teikti paslaugas asmenims su negalia; ar Bendrovė yra sulaukusi skundų, kreipimųsi dėl paslaugų asmenims su negalia (ne)pritaikymo (jei taip, kokių veiksmų ėmėsi); ar Bendrovė planuoja gerinti asmenų su judėjimo negalia paslaugų teikimo tvarką, jei taip, koku būdu.

Taip pat prašyta pateikti ir kitą svarbią informaciją, susijusią su atliekamu tyrimu.

Lygių galimybių kontrolierė 2024 m. liepos 31 d. raštu (24)SN-109)S-377 pakartotinai kreipėsi į Savivaldybę bei paprašė motyvuotai atsakyti į anksčiau siųstus klausimus.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

2024 m. gegužės 28 d. Tarnyboje gautas Bendrovės direktoriaus atsakymas (toliau – Atsakymas) į Raštą. Atsakyme Bendrovė pateikė informaciją apie Savivaldybės organizuojamas priemones, susijusias su asmenų su negalia, važiuojančių Savivaldybės vietinio (miesto ir priemiesčio) maršrutais, judumo sąlygų gerinimu bei paaiškinimus į Rašte užduotus klausimus.

Atsakyme Bendrovė nurodė, kad „Savivaldybė yra atsakinga už keleivių vežimo vietiniais maršrutais organizavimą (Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas 6 straipsnio 33 punktą). Keleivių vežimą autobusais reglamentuoja Lietuvos Respublikos kelių transporto kodeksas, taip pat Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro tvirtinamos Keleivių ir bagažo vežimo taisyklės. Savivaldybės atstovaujamoji institucija (taryba), detalizuodama keleivių ir bagažo vežimo taisykles yra patvirtinsi Keleivių ir bagažo vežimo vietinio (miesto ir priemiestinio) susisiekimo maršrutais taisykles (toliau – Taisyklės) (Skuodo rajono savivaldybės tarybos 2023 m. gruodžio 21 d. sprendimas Nr. T9-240 ir Skuodo rajono savivaldybės tarybos 2024 m. balandžio 25 d. sprendimo Nr. T9-92 redakcija (<https://teisineinformacija.lt/skuodas/document/17036>)). Savivaldybė, užtikrindama viešųjų paslaugų prieinamumą savivaldybių teritorijose, bendrus interesus tenkinančių keleivinio kelių transporto viešųjų paslaugų teikimo vietinio susisiekimo maršrutų poreikį numatė ir 2023 m. rugpjūčio 25 d. potvarkiu Nr. M2-164 patvirtino Savivaldybės vykdomoji institucija (meras). Nuo 2023 m. rugsėjo 1 d. patvirtinti 28 maršrutai ir kiekvienam maršrutui patvirtintas reisų skaičius ir jų tvarkaraščiai. Savivaldybės vykdomoji institucija viešųjų paslaugų teikimui vietinio (miesto ir priemiesčio) susisiekimo maršrutais yra sudariusi sutartį su UAB „Skuodo autobusai“ (toliau – Bendrovė). Bendrovė šios paslaugos teikimui naudoja 20 įvairaus tipo autobusų, iš kurių dviejuose autobusuose yra įrengtas pandusas, o kituose dviejuose keltuvas. Šie 4 autobusai yra priemiestinio tipo (keleivių sėdynės turi įrengtus saugos diržus) su įrengta specialia vieta neįgalaus vežimėlio ir paties keleivio tvirtinimui 7 taškų saugos diržais. Visi turimi 20 autobusų dirba skirtingais maršrutais ir reisais. Autobusai yra

priskirti vairuotojui ar vairuotojų grupei, kurių darbo grafikas (tuo pačiu ir autobusų) sekančiam mėnesiui sudaromas ne vėliau kaip prieš septynias dienas iki jų įsigaliojimo (likus savaitei iki kito mėnesio pradžios) ir jo pakeitimai atliekami vadovaujantis Lietuvos Respublikos darbo kodekso nuostatomis (Lietuvos Respublikos darbo kodekso 115 straipsnio 2 dalis).“

Bendrovė Atsakyme taip pat pažymėjo, kad Pareiškėjas, skunde nurodydamas, kad „Bendrovės interneto tinklalapyje www.skuodoautobusai.lt buvo paskelbta naujiena „Pagalba neįgaliesiems“. Šiame tekste rašoma: „Siekiant užtikrinti, kad Jūsų norimu maršrutu važiuotų autobusas, pritaikytas riboto judumo asmenims, apie savo specifinius poreikius, susijusius su sėdima vieta, turite mums pranešti iš anksto.“, perteikė Bendrovės paskelbtą naujieną, tačiau ne visą jos tekstą ir galimai klaidinančią teksto dalį. Visas paskelbtos naujienos tekstas yra tokio turinio: „UAB „Skuodo autobusai“ pradeda teikti specialią pagalbą riboto judumo asmenims bendrovės aptarnaujamuose vietinio (miesto ir priemiestinio) reguliaraus susisiekimo maršrutuose. Siekiant užtikrinti, kad Jūsų norimu maršrutu važiuotu autobusas pritaikytas riboto judumo asmenims, apie savo specifinius poreikius, susijusius su sėdima vieta, turite mums pranešti iš anksto. Daugiau apie tai skaitykite čia“.

Bendrovė patvirtino, kad „iš 20 turimų autobusų tik 4 autobusai gali vežti keleivį su judėjimo negalia. Dviejuose autobusuose yra įrengtas pandusas, o kituose dviejuose keltuvas. Šie 4 autobusai yra priemiestinio tipo su įrengta specialia vieta neįgalaus vežimėlio ir paties keleivio tvirtinimui 7 taškų saugos diržais. Pareiškėjo skundo dalis dėl maršrutų sudarymo ir dėl to keleiviui kylančių problemų negali būti adresuojama Bendrovei. Užtikrindama viešųjų paslaugų prieinamumą savivaldybių teritorijose, bendrus interesus tenkinančių keleivinio kelių transporto viešųjų paslaugų teikimo vietinio susisiekimo maršrutais, Savivaldybės vykdomoji institucija numato maršrutų poreikį, nustato jų trasas, reisų skaičių ir sudaro reisų tvarkaraščius. Vadovaudamasi Skuodo rajono savivaldybės mero 2023 m. rugpjūčio 25 d. potvarkiu Nr. M2-164, Bendrovė tik vykdo šios viešosios paslaugos teikimą.“

Atsakyme Bendrovė taip pat paaiškino, kad informuojant keleivius apie tokią vežimo tvarką „yra remiamasi Skuodo rajono savivaldybės tarybos 2003 m. gruodžio 21 d. sprendimu Nr. T9-240, kuriuo patvirtintos „Keleivių ir bagažo vežimo vietinio (miesto ir priemiestinio) reguliaraus susisiekimo maršrutais Skuodo rajono savivaldybėje taisyklės“ (toliau – Taisyklės), kurių 10 punkte numatyta: „Asmenys su negalia, norintys viešojo transporto priemone vyksti neįgaliojo vežimėlyje, apie šį specialų

poreikį vežėjui turi pranešti likus ne mažiau kaip 36 val. iki kelionės pradžios ir atvykti į stotelę 10 minučių iki autobuso išvykimo laiko, nustatyto maršruto tvarkaraštyje.“

Dėl Pareiškėjo skunde nurodomų teiginių, kad sąvokos „neįgalusis“, „neįgalieji“, „specifiniai poreikiai“ jį asmeniškai žemina ir žeidžia, dėl Pareiškėjo teiginių, kad vertimas save „paženklinti“ ir turėti galimybę nuvykti viešuoju transportu apriboja lygias teises ir galimybes judėti, Bendrovės Atsakyme pažymima, kad, jos nuomone, šie išvardinti Pareiškėjo teiginiai apima Taisyklių, patvirtintų Skuodo rajono savivaldybės tarybos 2023 m. gruodžio 21 d. sprendimu Nr. T9-240 ir Skuodo rajono savivaldybės tarybos 2024 m. balandžio 25 d. sprendimo Nr. T9-92 redakcijos, 10 punktą ir jie negali būti adresuojami Bendrovei.

Bendrovė pateikė papildomą komentarą: „Pareiškėjas nurodo, kad yra remiamasi Skuodo rajono savivaldybės tarybos 2003 m. gruodžio 21 d. sprendimu Nr. T9-240, kuriuo patvirtintos „Keleivių ir bagažo vežimo vietinio (miesto ir priemiestinio) reguliaraus susisiekimo maršrutais Skuodo rajono savivaldybėje taisyklės“, kurių 10 punkte numatyta: „Asmenys su negalia, norintys viešojo transporto priemone vykti neįgaliojo vežimėlyje, apie šį specialų poreikį vežėjui turi pranešti likus ne mažiau kaip 36 val. iki kelionės pradžios ir atvykti į stotelę 10 minučių iki autobuso išvykimo laiko, nustatyto maršruto tvarkaraštyje.“. Šiuo Pareiškėjo nurodomu punktu Taisyklės buvo papildytos tik Skuodo rajono savivaldybės tarybos 2024 m. balandžio 25 d. sprendimu Nr. T9-92, pakeitus šias Taisykles. Šis pakeitimas buvo inicijuotas po to, kai Skuodo rajono savivaldybės taryba 2024 m. sausio 25 d. sprendimu Nr. T9-3 „Dėl keleivių vežimo reguliariais reisais vietinio susisiekimo maršrutais tarifų patvirtinimo“ sudarė sąlygas nuo 2024 m. kovo 1 d. visiems keleiviams, važiuojantiems Skuodo rajono vietinio (miesto ir priemiesčio) maršrutais, važiuoti nemokant už kelionę ir savivaldybėje buvo gautas galimo keleivio žodinis paklausimas, kaip negalią turintis asmuo galėtų geriau pasinaudoti šia nemokama važiavimo paslauga. Taisyklių pakeitimu siekiama, kad tais atvejais, kai asmeniui su negalia sudarytos tokios pačios kaip ir kitiems visuomenės nariams sąlygos ir (ar) galimybės yra neveiksmingos, asmeniui su negalia numatomos palankesnės sąlygos ir (ar) didesnės galimybės visapusiškai ir veiksmingai dalyvauti visuomenės gyvenime, palyginti su kitais asmenimis jeigu jis to pageidauja pagerinti mobilumo sąlygas visiems keleiviams.“

Bendrovė Atsakyme nurodė: „Pareiškėjas pažymėjo, kad turi gebėjimų pats atvykti iki autobuso, įvažiuoti į jį, jei yra mobilus pandusas ar rampa, speciali pagalba nėra reikalinga. Bendrovės nuomone, Pareiškėjo teiginiu: „turi gebėjimų pats atvykti iki autobuso, įvažiuoti į jį, jei yra mobilus

pandusas ar rampa“ pasakoma, kad Bendrovės siūloma visų pirma organizacinė pagalba keleiviui, turinčiam judumo negalią, kuriam ji reikalinga, kad, reikalingu maršrutu, reikalingu reisui, reikalingu laiku pagal tvarkaraštį, vyktų vienas iš turimų autobusų su pandusu arba keltuvu. Jei toks keleivis išreikš pageidavimą ir dėl kitokios pagalbos atverčiant pandusą, nuleidžiant keltuvą, įvažiuojant į autobusą, prisitvirtinant save ir pagalbinę judėjimo priemonę (vežimėlį, vaikštynę ar kt.) saugos diržais, po kelionės atsisegant saugos diržus ir atitinkamai išvažiuojant iš autobuso ji bus suteikiama.“

Bendrovė, atsakydama į Rašte užduotą pirmą klausimą, nurodė, kad Skuodo rajono savivaldybės taryba 2024 m. balandžio 25 d. sprendimu Nr. T9-92 papildydama Taisyklės 10 punktu: „Asmenys su negalia, norintys viešojo transporto priemone vykti neįgaliojo vežimėlyje, apie šį specialų poreikį vežėjui turi pranešti likus ne mažiau kaip 36 val. iki kelionės pradžios ir atvykti į stotelę 10 minučių iki autobuso išvykimo laiko, nustatyto maršruto tvarkaraštyje“, vadovavosi Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 181/2011 dėl miesto ir tolimojo susisiekimo autobusų transporto keleivių teisių nuostatomis ir į Taisyklės perkėlė šio reglamento 14 straipsnio „Pagalbos teikimo sąlygos“ 1 dalyje išvardintas sąlygas.

Bendrovės nuomone, „Taisyklių 10 punkte nurodyta prievolė, kad norintys viešojo transporto priemone vykti neįgaliojo vežimėlyje, apie šį specialų poreikį vežėjui turi pranešti likus ne mažiau kaip 36 val., yra nurodoma dėl to, kad nepakankamas pritaikytų autobusų skaičius, kad būtų galima tokią paslaugą teikti vienu metu visuose maršrutuose, maršrutuose autobusų stotelėse nėra pritaikytos riboto judumo asmens saugiam įlaipinimui, išlaipinimui. Tam, kad vežėjas galėtų suspėti laiku pasiruošti patenkinti gautą prašymą, reikia atlikti vairuotojų darbo grafiko pakeitimus laikantis Lietuvos Respublikos darbo kodekso reikalavimų, laiku pakeisti autobusų paskirstymo paskyras, supažindinti ir instrukuoti su paslaugos suteikimo sąlygomis (kurioje stotelėje, kuriuo laiku), suplanuoti ir numatyti galimus autobuso vėlavimus, kurie gali atsirasti teikiant paslaugą. Reguliaraus susisiekimo maršrutais autobusas turi važiuoti pagal nustatytą tvarkaraštį, o asmens su judėjimo negalia įlaipinimas į autobusą, pritvirtinimas saugos diržais užima daugiau laiko, negu numatyto sustojimo stotelėje trukmė. Teikiame kitų vežėjų komentarus ir pasidalinta patirtimi: „Paruošti neįgaliojo vežimėlio vietą autobuse užtrunka. Be to, tam, kad tilptų vežimėlis ir jo tvirtinimo elementai, autobuse reikia sustumti ar visai išimti šešias–aštuonias įprastas sėdynes, todėl keleivių su specialiais poreikiais prašoma iš anksto pranešti apie kelionę. Tokiu atveju visiems keleiviams reikės trumpiau laukti, kol bus paruošta speciali vieta. Taip pat bus išvengta situacijų, kai atvyksta pilnas

autobusas, visos keleivių vietos užimtose ir nėra galimybės atlaisvinti vietą vežimėliui. „Kautros“ atstovai paragino specialiujų poreikių turinčius keleivius apie jiems reikiamą pagalbą kelionės metu pranešti iš anksto perkant bilietus ir rezervuojantis vietą. „Reikia skirti laiko tokiai kelionei paruošti, todėl mums būtina iš anksto žinoti, kur reikės sustumti sėdynes. Jei netikėtai reikės tokios kelionės, gali būti, kad tose vietose jau sėdės kiti keleiviai, kažkas neteks vietos. Manome, kad tikrai verta planuoti keliones ir taip kiekvienam palengvinti pasiruošimą“, – pridūrė L. Skardžiukas.“. Visą straipsnį galima perskaityti <https://www.kautra.lt/kautra-pristate-naujus-neigaliesiems-pritaikytus-autobusus/>.

Atsakydama į antrąjį klausimą, Bendrovė nurodė, kad jeigu per 36 val. nuo pranešimo apie poreikį vykti viešuoju transportu iki autobuso išvykimo pasikeičia asmens poreikiai ir asmeniui su negalia nebereikia vykti autobusu, asmuo su negalia gali atšaukti savo kelionę informuodamas Bendrovę apie jo pasikeitusius planus iki pat autobuso reiso pradžios suplanuotu reguliaraus vietinio (miesto ir priemiesčio) susisiekimo maršrutu. Dėl to asmeniui su negalia Taisyklėse nėra numatoma jokių pasekmių.

Atsakant į trečiąjį klausimą, paaiškinimuose pažymėta, kad Bendrovė vadovaudamasi Pagrindiniais asmens su negalia teisių apsaugos įgyvendinimo principais bei Skuodo rajono savivaldybės tarybos 2024 m. balandžio 25 d. sprendimu Nr. T9-92 pakeistomis Taisyklėmis, pasiruošė tokių paslaugų teikimui ir jas gali teikti asmenims, turintiems judumo negalią ir vykstantiems Skuodo rajono savivaldybės vietinio (miesto ir priemiestinio) susisiekimo maršrutais nuo 2024 m. gegužės 8 d., jeigu jie to prašo. Bendrovė naudoja 20 autobusų, iš kurių dviejuose autobusuose yra įrengtas pandusas, o kituose dviejuose – keltuvas. Šie 4 autobusai yra priemiestinio tipo su įrengta specialia vieta neįgalaus vežimėlio ir paties keleivio tvirtinimui 7 taškų saugos diržais. Autobusų vairuotojai išklausė kursus ir praėjo praktinius mokymus tema „Pagalba negalią turintiems keleiviams“, Bendrovės interneto svetainėje paskelbta trumpa ir plati informaciją apie šios paslaugos teikimo sąlygas (<https://www.skuodoautobusai.lt/naujienos/pagalba-neigaliesiems/>), instruktuoti atsakingi darbuotojai. Ši pagalba judumo negalią turintiems asmenims visų pirma yra Bendrovės organizacinių priemonių visuma. Jos suteikimo eiga būtų tokia: autobusų stoties dispečeris priima galimo tokio keleivio pranešimą ir fiksuoja registracijos žurnale reikalingą informaciją – kurią dieną, kuriame maršrute, kurioje stotelėje, kuriuo reisu būtų reikalingas asmeniui su judumo negalia pritaikytas autobusas. Užfiksuota informacija perduodama transporto vadybininkui, kuris atlieka reikalingus

autobusų vairuotojų ir pačių autobusų darbo grafikų pakeitimus. Įprastai planavimas vyksta sudarant mėnesinius darbo grafikus ir atliekant reikalingus darbo grafikų pakeitimus vadovaujantis Lietuvos Respublikos darbo kodekso reikalavimais.

Iki šios dienos prašymo suteikti tokią paslaugą Bendrovėje nebuvo gauta.

Bendrovė nėra sulaukusi skundų, kreipimūsi dėl paslaugų asmenims su negalia (ne) pritaikymo.

Atsakydama į penktąjį klausimą, Bendrovė nurodė, kad yra planuojama įsigyti daugiau autobusų, atitinkančius Viešojo transporto priemonių pritaikymo neįgaliesiems ir riboto judumo asmenims reikalavimų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2022 m. rugsėjo 19 d. įsakymu Nr. 3-439 „Dėl viešojo transporto priemonių pritaikymo neįgaliesiems ir riboto judumo asmenims reikalavimų aprašo patvirtinimo“, reikalavimus. 2025 m. planuoja įsigyti 4 naujus elektrinius priemiestinio tipo autobusus. Visi šie įsigijami autobusai bus pritaikytos neįgaliesiems ir riboto judumo asmenims – jose bus įrengtos šių asmenų informavimo, mobilumo užtikrinimo ir saugaus vykimo viešuoju transportu priemonės pagal susisiekimo ministro tvirtinamus viešojo transporto priemonių pritaikymo neįgaliesiems ir riboto judumo asmenims reikalavimus.

2024 m. rugpjūčio 7 d. Tarnyboje gautas Savivaldybės atsakymas, kuriame nurodyta, kad : „<...> UAB „Skuodo autobusai“ 2024-05-28 raštu Nr. R3-89 pateikė jums išsamią informaciją į jūsų rašte pateiktus klausimus. UAB „Skuodo autobusai“ yra Skuodo rajono savivaldybės kontroliuojama įmonė, todėl jos pateikti atsakymai atitinka Skuodo rajono savivaldybės nuostatas. Papildomai galime informuoti, kad Skuodo rajono savivaldybė nėra sulaukusi skundų, kreipimūsi ar kitokių pastebėjimų dėl paslaugų asmenims su negalia (ne) pritaikymo“.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a :

Tyrimo metu buvo vertinama, ar Bendrovė, teikdama keleivių vežimo paslaugas asmenims su negalia, nepažeidė Lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatų. Taip pat tyrimo metu vertinama, ar Savivaldybė, organizuodama keleivių vežimo paslaugas asmenims su negalia, nepažeidė Lygių galimybių įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 ir 4 punktų nuostatų.

Lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyta, kad, įgyvendindamas lygias galimybes, prekių pardavėjas, gamintojas ar paslaugų teikėjas, nepaisydamas lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos, privalo visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti tokius pačius gaminius, prekes ir paslaugas, įskaitant aprūpinimą būstu, ir taikyti vienodas apmokėjimo sąlygas ir garantijas už tokius pačius ir vienodos vertės gaminius, prekes ir paslaugas.

Pagal Lygių galimybių įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatas, nepaisant lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos, valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos pagal kompetenciją privalo užtikrinti, kad visuose teisės aktuose būtų įtvirtintos lygios teisės ir galimybės, o pagal šios dalies 4 punktą – valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos pagal kompetenciją privalo užtikrinti lygias galimybes teikiant administracines ir (ar) viešąsias paslaugas.

Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos (toliau – Konvencija) 5 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, jog valstybės, šios Konvencijos šalys, pripažįsta, kad prieš įstatymą visi asmenys lygūs ir lygūs pagal įstatymą, taip pat turi teisę į lygiavertę įstatymo apsaugą ir teisę vienodai naudotis įstatymo teikiamomis galimybėmis be jokio diskriminavimo. Valstybės, šios Konvencijos šalys, draudžia bet kokį diskriminavimą dėl negalios ir garantuoja asmenims su negalia vienodą ir veiksmingą teisinę apsaugą nuo diskriminavimo dėl bet kokios priežasties (Konvencijos 5 straipsnio 2 dalis). Konvencijos 9 straipsnyje „Prieinamumas“ įtvirtinta pareiga valstybėms, šios Konvencijos šalims, siekti, kad asmenys su negalia galėtų gyventi savarankiškai ir visapusiškai dalyvauti visose gyvenimo srityse, imtis atitinkamų priemonių, užtikrinant asmenims su negalia lygiai su kitais asmenimis fizinės aplinkos, transporto, informacijos ir ryšių, įskaitant informacijos ir ryšių technologijų bei sistemų, taip pat kitų visuomenei prieinamų objektų ar teikiamų paslaugų prieinamumą tiek miesto, tiek kaimo vietovėse. Šios priemonės, kurios apima prieinamumo kliūčių ir trukdžių nustatymą ir pašalinimą, *inter alia* taikomos keliamis.

Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių komitetas 2014 m. gegužės 22 d. Konvencijos 9 straipsnio „Prieinamumas“ Bendrojoje pastaboje Nr. 2 (toliau – Pastaba) nurodė, jog prieinamumas yra asmenų su negalia gyvenimo savarankiškai ir visapusiško bei lygiateisio dalyvavimo visuomenės gyvenime prielaida. Be fizinės aplinkos, transporto, informacijos ir ryšių, įskaitant informacijos ir ryšių

technologijų bei sistemų, taip pat kitų visuomenei prieinamų objektų ar teikiamų paslaugų prieinamumo asmenys su negalia neturės lygių galimybių dalyvauti savo visuomenės gyvenime (Pastabos 1 str.). Svarbu, kad prieinamumo klausimas būtų sprendžiamas visais aspektais, apimant fizinę aplinką, transportą, informaciją ir ryšius, taip pat paslaugas. Subjektų, valdančių pastatus, transporto infrastruktūrą, transporto priemones, informaciją ir ryšius, taip pat paslaugas, juridinio asmens statusas ir viešasis ar privatus pobūdis nebeakcentuojami. Visuomenei tiekiamos prekės, produktai ir teikiamos paslaugos turi būti prieinamos visiems, neatsižvelgiant į tai, ar juos / jas valdo ir (arba) tiekia / teikia valstybės institucija ar privati įmonė. Asmenys su negalia turėtų turėti vienodas galimybes naudotis visomis visuomenei tiekiamomis prekėmis, produktais ir teikiamomis paslaugomis taip, kad būtų užtikrintos veiksmingos bei vienodos galimybės ir gerbiamas jų orumas. Toks požiūris kyla iš draudimo diskriminuoti; prieinamumo galimybių neužtikrinimas turėtų būti laikomas diskriminacija, nesvarbu, ar kaltininkas yra viešasis ar privatus subjektas. Prieinamumas turėtų būti užtikrintas visiems asmenims su negalia, nepaisant negalios pobūdžio, neišskiriant jų jokiais pagrindais – rasės, odos spalvos, lyties, kalbos, religijos, politinių ar kitų įsitikinimų, nacionalinės ar socialinės kilmės, turto, gimimo ar kitokios padėties, teisinės ar socialinės padėties, ar amžiaus. Sprendžiant prieinamumo klausimą reikėtų ypač atsižvelgti į neįgaliųjų lyties ir amžiaus aspektus (Pastabos 13 str.).

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas pamatinis asmenų lygybės principas.

Konstitucijos 29 straipsnyje skelbiama, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs; žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų. Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius (be kitų, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1998 m. lapkričio 11 d., 2019 m. sausio 11 d., 2023 m. spalio 4 d. nutarimai).

Lygių galimybių įstatymo 1 straipsnyje nustatyta, jog šio įstatymo paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Konstitucijos 29 straipsnio nuostatos, įtvirtinančios asmenų lygybę ir draudimą varžyti žmogaus teises ir teikti jam privilegijas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Konstitucijoje įtvirtintos asmenų lygybę reglamentuojančios pagrindinės nuostatos yra perkeltos į Lygių galimybių įstatymą, kuris draudžia diskriminaciją šio įstatymo taikymo srityje ne tik dėl konstitucinių nediskriminavimo pagrindų, bet ir

dėl kitų žmogaus tapatybės požymių ar priskiriamų savybių, kurios yra įtvirtintos Lygių galimybių įstatyme. Taip pat šiuo įstatymu siekiama, kad būtų įgyvendintos ir Europos Sąjungos teisės aktų, nurodytų šio įstatymo priede, kitų tarptautinių sutarčių nuostatos.

Pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 dalį, diskriminacija – tiesioginė ar netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos. Tiesiogine diskriminacija Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalyje apibrėžiama, kaip elgesys su asmeniu, kai dėl pirmiau išvardintų pagrindų asmeniui taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui.

Pagal Lygių galimybių įstatyme įtvirtintą diskriminacijos sąvoką, tiriant diskriminacijos fakto buvimą ar nebuvimą, siekiama nustatyti, ar tam tikras elgesys, teisės norma, praktika galėtų tam tikrą asmenį dėl tam tikro asmens tapatybės požymio (aptariamam atveju – dėl negalios) priversti atsidurti mažiau palankioje padėtyje nei kitas asmuo, neturintis šio požymio.

Pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 5 dalį netiesioginė diskriminacija – veikimas ar neveikimas, teisės norma ar vertinimo kriterijus, akivaizdžiai neutrali sąlyga ar praktika, kurie formaliai yra vienodi, bet juos įgyvendinant ar pritaikant atsiranda ar gali atsirasti faktinis naudojimosi teisėmis apribojimas arba privilegijų, pirmenybės ar pranašumo teikimas lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, nebent šį veikimą ar neveikimą, teisės normą ar vertinimo kriterijų, sąlygą ar praktiką pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis. Tinkamų sąlygų nesudarymas negalių turintiems asmenims gauti paslaugas galėtų būti laikomas netiesiogine diskriminacija negalios pagrindu.

Lietuvos Respublikos asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad asmuo su negalia turi teisę į prieinamą aplinką visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje.

Nagrinėjamu atveju tyrimas pradėtas gavus Pareiškėjo Skundą dėl galimos diskriminacijos negalios pagrindu Bendrovei teikiant keleivių vežimo paslaugas asmenims su negalia. Pareiškėjas Skunde nurodė, kad jis turi judėjimo negalią ir juda su asmens su negalia vežimėliu, kuriame gali išsėdėti tik iki 4 val. Pareiškėjas pažymėjo, kad turi gebėjimų pats atvykti iki autobuso, įvažiuoti į jį, jei yra mobilus pandusas ar rampa, speciali pagalba nėra reikalinga.

Pareiškėjas Skunde informavo, kad „2024 m. gegužės 8 d. Bendrovės interneto tinklalapyje www.skuodoautobusai.lt buvo paskelbta naujiena „Pagalba neįgaliesiems“. Šiame tekste rašoma: „Siekiant užtikrinti, kad Jūsų norimu maršrutu važiuotų autobusas, pritaikytas riboto judumo asmenims, apie savo specifinius poreikius, susijusius su sėdima vieta, turite mums pranešti iš anksto.“ Pareiškėjas nurodė, kad dėl sudarytų maršrutų kyla problema, kad keleivis, atvykęs su reikalais, turi suspėti sutvarkyti savo reikalus per 70 min., nes priešingu atveju turės užtrukti apie 7 val. Skunde Pareiškėjas informavo, kad Skuodo rajono savivaldybės tarybos 2003 m. gruodžio 21 d. sprendimu Nr. T9-240 patvirtintos „Keleivių ir bagažo vežimo vietinio (miesto ir priemiestinio) reguliaraus susisiekimo maršrutais Skuodo rajono savivaldybėje taisyklės“, kurių 10 punkte numatyta: „Asmenys su negalia, norintys viešojo transporto priemone vykti neįgaliojo vežimėlyje, apie šį specialų poreikį vežėjui turi pranešti likus ne mažiau kaip 36 val. iki kelionės pradžios ir atvykti į stotelę 10 minučių iki autobuso išvykimo laiko, nustatyto maršruto tvarkaraštyje.“ Pareiškėjas skunde taip pat rašė, kad sąvokos „neįgalusis“, „neįgalieji“, „specifiniai poreikiai“ jį asmeniškai žemina ir žeidžia. Pareiškėjas skunde nurodė, kad vertimas save „paženklinti“ ir turėti galimybę nuvykti viešuoju transportu – apriboja lygias teises ir galimybes judėti. Pareiškėjas atkreipė dėmesį į įpareigojimą pranešti apie poreikį vykti prieš 36 val. ir atvykti prieš 10 min., nepriklausomai, ar tai padaryti leis oro sąlygos (asmeniui, judančiam vežimėliu, sunku keliauti lyjant). Taip pat Pareiškėjas atkreipė dėmesį į tai, kad nesudaromos galimybės turėti tinkamo laiko tarpo (iki 4 val.) tvarkant reikalus, vykstant gydymo tikslais ar nusipirkti maisto. Pareiškėjas teigė, kad tokiu būdu pažeidžiamas lygiateisiškumas. Pareiškėjas Tarybos prašė ištirti, ar sąvokų „neįgalieji“ naudojimas, asmenų skirstymas į kategorijas ir Skuodo rajono savivaldybės tarybos priimtos Taisyklės nepažeidžia keleivio su negalia lygiateisiškumo.

Dėl tinkamų sąlygų teikiant keleivių vežimo paslaugas pritaikymo

2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 181/2011 dėl miesto ir tolimojo susisiekimo autobusų transporto keleivių teisių, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 2006/2004 (Reglamentas), kuriuo reglamentuojamos keleivių, turinčių negalią, vežimo sąlygos bei reikalavimai vežėjams, 14 straipsnyje „Pagalbos teikimo sąlygos“ įtvirtinta:

„1. Vežėjai ir stotis valdančios įstaigos bendradarbiauja, kad būtų teikiama pagalba neįgaliesiems ir riboto judumo asmenims, su sąlyga, kad:

a) vežėjams, stotis valdančioms įstaigoms, kelionių agentams ar kelionių operatoriams pranešama, kad asmeniui reikės tokios pagalbos, ne vėliau kaip likus 36 valandoms iki reikiamos pagalbos suteikimo; ir

b) atitinkami asmenys atvyksta į nurodytą vietą:

i) vežėjo iš anksto nurodytu laiku, tačiau negali būti reikalaujama atvykti anksčiau kaip likus 60 minučių iki paskelbto išvykimo laiko, išskyrus atvejus, kai vežėjas ir keleivis susitarė dėl trumpesnio laikotarpio; arba

ii) jei laikas nenurodytas, ne vėliau kaip likus 30 minučių iki paskelbto išvykimo laiko.

2. Be 1 dalies nuostatų, neįgalieji arba riboto judumo asmenys rezervacijos metu arba iš anksto pirkdami bilietą praneša vežėjui, kelionių agentui arba kelionių operatoriui apie savo specifinius poreikius, susijusius su sėdima vieta, jeigu tie poreikiai yra žinomi tuo metu.

3. Vežėjai, stotis valdančios įstaigos, kelionių agentai ir kelionių operatoriai imasi visų būtinų priemonių, kad sudarytų palankesnes sąlygas gauti neįgaliojo ar riboto judumo asmenų pranešimą apie pagalbos poreikį. Ši pareiga taikoma visoms nurodytoms stotims ir jų prekybos vietoms, įskaitant pardavimą telefonu ar internetu.

4. Jei pranešimas pagal 1 dalies a punktą ir 2 dalį nepateiktas, vežėjai, stotis valdančios įstaigos, kelionių agentai ir kelionių operatoriai imasi visų pagrįstų pastangų užtikrinti, kad pagalba būtų suteikta taip, jog neįgalusis ar riboto judumo asmuo galėtų įlipti į išvykstančią transporto priemonę, persėsti į kitą atitinkamą transporto priemonę ar išlipti iš atvykusios transporto priemonės, į kurią jis nusipirko bilietą.

5. Stotį valdanti įstaiga stoties pastato viduje ar išorėje paskiria vietą, kurioje neįgalieji ar riboto judumo asmenys gali pranešti apie savo atvykimą ir paprašyti pagalbos. Tokia vieta turi būti aiškiai pažymėta ženklų, ir joje prieinamais būdais turi būti teikiama pagrindinė informacija apie stotį ir teikiamą pagalbą.“

Viešojo transporto priemonių pritaikymo neįgaliesiems ir riboto judumo asmenims reikalavimų aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2022 m. rugsėjo 19 d. įsakymu Nr. 3-439, (toliau – ir Aprašas) nustato viešojo transporto priemonių, vežančių keleivius automobilių ir vidaus vandenų keliais, pritaikymo neįgaliesiems ir riboto judumo asmenims reikalavimus). Kaip numatyta Aprašo 3 punkte, „Viešojo transporto priemonėse, vežančiose keleivius

automobilių keliais (toliau – transporto priemonės), turi būti įrengtos asmenims pritaikytos vietos pagal šiuos reikalavimus:

3.1. I, II, III, A ir B klasės transporto priemonėse turi būti įrengtas tam tikras vietų skaičius neįgaliojo vežimėlių naudotojams:

3.1.1. I klasės transporto priemonėse, kurių ilgis iki 12,5 m, privalo būti įrengta bent viena vieta, o transporto priemonėse, kurių ilgis daugiau kaip 12,5 m, turi būti įrengtos bent dvi vietos neįgaliojo vežimėlių naudotojams;

3.1.2. II klasės transporto priemonėse, kurių ilgis iki 13,5 m, privalo būti įrengta bent viena vieta, o transporto priemonėse, kurių ilgis daugiau kaip 13,5 m, turi būti įrengtos bent dvi vietos neįgaliojo vežimėlių naudotojams;

3.1.3. A, B ir III klasės transporto priemonėse turi būti įrengta bent viena vieta neįgaliojo vežimėlių naudotojams.

3.2. I, II ir A klasės transporto priemonėse neįgaliojo vežimėliui pastatyti skirtas plotas gali būti sujungtas su nesulankstytiems vaikiškiems vežimėliams arba lopšiniams vežimėliams pastatyti skirtu plotu.“

Aprašo 13 punkte įtvirtinta rekomendacija: „Rekomenduojama transporto priemonių parke turėti bent vieną transporto priemonę, kuria vienu metu būtų galima vežti kelis neįgaliojo vežimėlių naudotojus. Rekomenduojamos transporto priemonės su išimamomis ar sustumiamomis sėdynėmis, kurios greitai ir patogiai pritaikomos neįgaliojo vežimėlių naudotojams“

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 33 dalyje numatyta, kad keleivių vežimo vietiniais maršrutais organizavimas, lengvatinio keleivių vežimo kompensacijų skaičiavimas ir mokėjimas yra savarankiškosios savivaldybių funkcijos. Užtikrindami viešųjų paslaugų prieinamumą savivaldybių teritorijose, viešųjų paslaugų teikimo vietinio susisiekimo maršrutais poreikį numato savivaldybės vykdomoji institucija arba jos įgaliotas viešojo administravimo subjektas, vadovaudamiesi savivaldybės atstovaujamosios institucijos nustatyta tvarka (Kelių transporto kodekso 17¹ straipsnio 2 dalis).

Nuo 2023 m. rugsėjo 1 d. Skuodo savivaldybėje patvirtinti 28 maršrutai ir kiekvienam maršrutui patvirtintas reisų skaičius ir jų tvarkaraščiai. Savivaldybės atstovaujamoji institucija (taryba), detalizuodama keleivių ir bagažo vežimo taisykles, Skuodo rajono savivaldybės tarybos 2023 m. gruodžio 21 d. sprendimu Nr. T9-240 yra patvirtinusi Keleivių ir bagažo vežimo vietinio (miesto ir

priemiestinio) susisiekimo maršrutais taisyklės (toliau – Taisyklės). Savivaldybės taryba 2024 m. balandžio 25 d. sprendimu Nr. T9-92 papildė Taisyklės 10 punktu: „Asmenys su negalia, norintys viešojo transporto priemone vykti neįgaliojo vežimėlyje, apie šį specialų poreikį vežėjui turi pranešti likus ne mažiau kaip 36 val. iki kelionės pradžios ir atvykti į stotelę 10 minučių iki autobuso išvykimo laiko, nustatyto maršruto tvarkaraštyje.“ Kaip nurodyta Bendrovės Atsakyme, šia nuostata Taisyklės papildytos vadovaujantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 181/2011 dėl miesto ir tolimojo susisiekimo autobusų transporto keleivių teisių nuostatomis ir į Taisyklės perkeltos šio reglamento 14 straipsnio „Pagalbos teikimo sąlygos“ 1 dalyje išvardintos sąlygos. Šia nuostata, pasak Bendrovės, siekiama sudaryti palankesnes sąlygas asmenims su negalia keliauti ir (ar) didesnės galimybės visapusiškai ir veiksmingai dalyvauti visuomenės gyvenime, palyginti su kitais asmenimis jeigu jis to pageidauja, pagerinti mobilumo sąlygas.

Savivaldybė viešųjų paslaugų teikimui vietinio (miesto ir priemiesčio) susisiekimo maršrutais yra sudariusi sutartį su Bendrove. Kaip nurodė Bendrovė, ji šios paslaugos teikimui naudoja 20 įvairaus tipo autobusų, iš kurių dviejuose autobusuose yra įrengtas pandusas, o kituose dviejuose – keltuvas. Visi turimi 20 autobusų dirba skirtingais maršrutais ir reisais. Autobusai yra priskirti vairuotojui ar vairuotojų grupei, kurių darbo grafikas (tuo pačiu ir autobusų) kitam mėnesiui sudaromas ne vėliau kaip prieš septynias dienas iki jų įsigaliojimo (likus savaitei iki kito mėnesio pradžios) ir jo pakeitimai atliekami vadovaujantis Lietuvos Respublikos darbo kodekso nuostatomis (Darbo kodekso 115 straipsnio 2 dalis).

Kaip minėta, 2024 m. gegužės 8 d. Bendrovės interneto tinklalapyje www.skuodoautobusai.lt buvo paskelbta naujiena „Pagalba neįgaliesiems“. Bendrovės nuomone, Pareiškėjas, kreipdamasis į Tarnybą, perteikė Bendrovės paskelbtą naujieną, tačiau ne visą tekstą ir galimai klaidinančią teksto dalį. Visas naujienos tekstas yra tokio turinio: „UAB „Skuodo autobusai“ pradeda teikti specialią pagalbą riboto judumo asmenims bendrovės aptarnaujamuose vietinio (miesto ir priemiestinio) reguliaraus susisiekimo maršrutuose. Siekiant užtikrinti, kad Jūsų norimu maršrutu važiuotu autobusas pritaikytas riboto judumo asmenims, apie savo specifinius poreikius, susijusius su sėdima vieta, turite mums pranešti iš anksto <...>“.

Taip pat Bendrovė pažymėjo, kad Taisyklių 10 punkte nurodyta prievolė, kad norintys viešojo transporto priemone vykti neįgaliojo vežimėlyje, apie šį specialų poreikį vežėjui turi pranešti likus ne mažiau kaip 36 val., yra nustatyta dėl to, kad yra nepakankamas pritaikytų autobusų skaičius, kad būtų

galima tokią paslaugą teikti vienu metu visuose maršrutuose, maršrutuose autobusų stotelėse nėra pritaikytos riboto judumo asmens saugiam įlaipinimui, išlaipinimui. Tam, kad vežėjas galėtų suspėti laiku pasiruošti patenkinti gautą prašymą, reikia atlikti vairuotojų darbo grafiko pakeitimus laikantis Lietuvos Respublikos darbo kodekso reikalavimų, laiku pakeisti autobusų paskirstymo paskyras, supažindinti ir instrukuoti su paslaugos suteikimo sąlygomis (kurioje stotelėje, kuriuo laiku), suplanuoti ir numatyti galimus autobuso vėlavimus, kurie gali atsirasti teikiant paslaugą.“ Taip pat gauta informacija, kad reguliaraus susisiekimo maršrutais autobusas turi važiuoti pagal nustatytą tvarkaraštį, o asmens su judėjimo negalia įlaipinimas į autobusą, pritvirtinimas saugos diržais, užima daugiau laiko negu numatyto sustojimo stotelėje trukmė.

Bendrovė informavo, kad autobusų vairuotojai išklause kursų ir praėję praktinius mokymus tema dėl pagalbos asmenims su negalia. Ši pagalba judėjimo negalią turintiems asmenims visų pirma yra Bendrovės organizacinių priemonių visuma, skatinanti prieinamumą.

Taip pat Bendrovė nurodė, kad planuoja įsigyti dar daugiau autobusų, atitinkančius Viešojo transporto priemonių pritaikymo neįgaliesiems ir riboto judumo asmenims reikalavimų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2022 m. rugsėjo 19 d. įsakymu Nr. 3-439 „Dėl viešojo transporto priemonių pritaikymo neįgaliesiems ir riboto judumo asmenims reikalavimų aprašo patvirtinimo“, reikalavimus. 2025 m planuojama įsigyti 4 naujus elektrinius priemiestinio tipo autobusus. Visi šie įsigijami autobusai bus pritaikyti asmenims su negalia, kartu ir su judėjimo negalia.

Apibendrinant konstatuotina, kad, kaip nustatyta tyrimo metu, Bendrovės taikomas reikalavimas, kylantis iš Savivaldybės tarybos patvirtintų Taisyklių, jog asmenys su judėjimo negalia iš anksto praneštų apie kelionę ir atvyktų anksčiau, taikomas tam, kad būtų užtikrintas keleivių vežimo paslaugų prieinamumas asmenims su judėjimo negalia, atsižvelgiant į Bendrovės turimus resursus, darbuotojų darbo grafikus, poreikį pasiruošti maršrutui bei pritaikytus autobusus. Šio pokyčio tikslas – gerinti prieinamumą, savarankiškumą bei keliavimo sąlygas asmenims su judėjimo negalia. Toks Taisyklėse nustatytas ir Bendrovės taikomas reikalavimas asmenims su judėjimo negalia, norintiems gauti keleivių vežimo paslaugas, atitinka europinius standartus, ir netgi yra lankstesnis – į pasirinkto maršruto autobusą reikalaujama atvykti tik 10 min anksčiau (nors Reglamente nurodytas minimalus laikas, jei nėra susitarta kitaip, yra 30 min). Reglamento 14 straipsnyje nustatytas būtent 36 valandų laikotarpis iki kelionės pradžios yra numatytas kaip tinkamas terminas, siekiant užtikrinti keleivių vežimo paslaugas asmenims su negalia, pasiruošti saugiam ir oriam paslaugų teikimui. Be to, kaip

pažymėta Bendrovės paaiškinimuose, toks išankstinis pranešimas, gautas iš asmens su judėjimo negalia, ir leidžiantis tinkamai pasirengti vežimo paslaugos teikimui (parinkti tinkamą autobusą, sukeisti, jei reikalinga, vairuotojų darbo grafikus), niekaip nesaisto paties keleivio – pasikeitus planams ar kitoms aplinkybėms, jis gali pasirinktu maršrutu ir nevykti.

Pažymėtina, kad, kaip matyti iš tyrimo metu gautų duomenų, vietinio susisiekimo maršrutų tvarkaraštis, maršrutų kryptys ir dažnumas (kiekvienam maršrutui skiriamų reisų skaičius) nustatomi Savivaldybės, atsižvelgiant į Savivaldybės pasirinktus kriterijus ir poreikį, o Bendrovė keleivių vežimo paslaugas teikia vadovaudamasi Savivaldybės sudarytu tvarkaraščiu. Laikydami Savivaldybės nustatytą ir Bendrovės taikomą taisyklių, asmenys su negalia gali rinktis kelionę bet kuriuo iš maršrutų ir bet kuriuo iš reisų, kuriais gali naudotis ir visi kiti asmenys. Tam tikras laikotarpis, kai nėra galimybės pasinaudoti keleivių vežimo paslauga tam tikru reikiamu maršrutu yra nulemtas ne asmenų su negalia keliavimo ypatumais, o apibrėžtas iš anksto žinomo sudaryto maršrutų tvarkaraščio.

Remiantis nustatytomis aplinkybėmis, nėra pagrindo teigti, kad Bendrovė, teikdama keleivių vežimo paslaugas asmenims su negalia, netinkamai vykdydė Lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punkte įtvirtintą pareigą, teikiant paslaugas visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti tokius pačius gaminius, prekes ir paslaugas, nepaisant *inter alia* negalios. Taip pat nėra pagrindo teigti, kad Savivaldybė, organizuodama vežimo paslaugas asmenims su negalia, be kita ko, priimdama Taisykles, pažeidė Lygių galimybių įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 ir 4 punktus.

Dėl negaliai jautrios kalbos ir sąvokų „neįgalusis“ vartojimo

Kaip minėta, Pareiškėjas skundėsi ir tuo, kad jį žeidžia Bendrovės vartojamos sąvokos.

Vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 17 straipsnio 2 dalies nuostata, suteikiančia teisę lygių galimybių kontrolieriui teikti išvadas ir rekomendacijas bet kokiais su diskriminacija susijusiais klausimais dėl šio įstatymo įgyvendinimo, rekomenduoju Savivaldybei ir Bendrovei kuriant taisykles ir jas taikant, rašant ar kalbant apie asmenis su negalia atidžiai rinktis tinkamus žodžius. Vienas pagrindinių Konvencijos tikslų yra skatinti pagarbą asmenų su negalia prigimtiniam orumui. Asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatyme, kurio paskirtis yra užtikrinti asmens su negalia teisių apsaugą ir įgyvendinimą lygiai su kitais asmenimis, vartotinas terminas „asmuo su negalia“. Kalbant apie žmones su negalia, siūlytina nebevertoti sąvokų „neįgalusis“, „neįgalieji“. Atsižvelgiant į tai Bendrovei ir Savivaldybei taisyklėse, raštuose, pranešimuose ir kt. vietoj žodžio „neįgalusis“ vartoti terminą – „asmuo su negalia“.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, ir vadovaudamasi lygių galimybių įstatymo 14 straipsniu, 16 straipsniu bei 29 straipsnio 2 dalies 5 punktu,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Pripažinti skundą nepagrįstu, nenustačius Lygių galimybių įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 ir 4 punktų, 8 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatų pažeidimo.

2. Su sprendimu supažindinti Pareiškėją, UAB „Skuodo autobusai“, Skuodo rajono savivaldybės administraciją.

Sprendimas per 1 (vieną) mėnesį nuo jo gavimo dienos gali būti skundžiamas Regionų administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka arba Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatyme nustatyta tvarka.

Seimo kontrolierė,
pavaduojanti lygių galimybių kontrolierę

Jolita Miliuvienė